

Unitárius Jövendő

Egyháztársadalmi, hitéleti és missziói célokat szolgáló lap.

Felelős szerkesztő: KOVÁCS LAJOS brassói lelkész-esperes.

Megjelenik minden hónapban. Előfizetési ára Romániában évi 100 lej. Magyarországon évi 5 Pengő. Más országokban ennek megfelelő összeg

Uj emberek az unitárius egyház élén:

JÓZAN MIKLÓS püspöki vikárius az új főpásztor és
Dr. Geley József egyetemi tanár az új főgondnok.

Az UNITÁRIUS EGYHÁZ zsinati főtanácsa nevezetes alkalomra gyűlt össze június hó 29-én Marosvásárhelyen, a székely fővárosban, hogy az unitárius egyháznak sorrendben 26-ik püspökét és 35-ik főgondnokát megválassza. Nagy történelmi évforduló adott alkalmat a hely megválasztására, amely különben is minden tekintetben érdemes a kitüntető szerepre. Ebben az esztendőben volt 400 esztendeje annak, hogy a Marosvásárhelyen tartott erdélyi országgyűlés az unitárius vallást törvénybe iktatta s a róm. katolikus, evangélikus és református mellett ezt is a bevett vallások közé sorozta.

Távol élünk attól, hogy a választás előzményeinek és lefolyásának tanui lehettünk volna. Mi, Romániában élő unitáriusok, csak a nagy érdeklődéssel várt eredményről számolhatunk be, mely szerint az ősi unitárius egyház a főpásztori székbe JÓZAN MIKLÓS püspöki vikáriust, a kiváló egyházi vezért, országos hírű szónokot és társadalmi tekintélyt hívta el, aki előbbi állásában is püspöki hatáskörrel intézte az Egyház hozzátartozó részének ügyeit, a főgondnoki székbe pedig Dr. GELEY JÓZSEF egyetemi tanárt ültette.

Nincs miért titkoljuk, hogy élénk figyelemmel kísérjük a bárhol élő unitáriusok egyházi mozgalmát, de érdeklődésünket különösen foglalkoztatja azoknak az egyházi élete és az azzal kapcsolatban végbemenő fontosabb egyházi események, akikkel egy nyelvet beszélünk és közös szellemnek vagyunk az örökösei.

Már ezen a címen is őszinte örömmel, legjobb kívánataink kifejezésével és a megnyugvás nem közönséges érzésével üdvözljük az új Főpásztort felelősségteljes állásában, valamint az új Főgondnokot elődei diszes sorában, akire szintén nagy kötelesség vár.

a) JÓZAN MIKLÓST szeretetreméltó egyénisége és meleg emberszeretete, tudása és szónoki ereje, érdemekben gazdag múltja és megalkuvást nem ismerő tiszta erkölcsi felfogása, tekintélye és népszerűsége egyaránt méltóvá tették arra, hogy az unitárius közvélemény mellette nyilatkozzék meg.

Aranyösszékről származik, melynek unitárius népe már olyan sok nagy és kiváló embert adott az egyháznak. Tordai és kolozsvári gimnáziumi tanulmányait kiváló eredménnyel végezve, veleszületett hajlamát követve, a lelkészi pályára lépett. Mint nagyrahitott ember Polgárdiban kezdte meg lelkészi működését, majd 3 évi angliai tanulása után a vallásosságáról és templomszeretetről, diszes ruházatáról és népművészetéről híres Torockóra küldötte Ferencz József püspök, ahol ifjui lelkesedésével és beszédeinek tartalmával, varázslatosan szép hangjával és művészi előadásával esetről-esetre magával ragadta mindig nagyszámu hallgatóságát. Sokoldalú kiválóságának híre hamar elterjedt az Erdély hegy-völgyes tájain lakó unitáriusok között s a közvélemény már akkor nagy jövőt, püspökséget jósolt neki.

Néhány évi torockói feledhetetlen szolgálat után az ország fővárosának, Budapestnek lett unitárius lelképásztor, később esperes, majd püspöki vikárius. Több, mint két évtizeden keresztül egyedül látta el (kezdetben 1—2 évig segédlelkésze is volt) a nagykiterjedésű fővárosban és messzefekvő szórványokban önfeláldozó és soha fáradtságot nem mutató hivatásérzettel a lelkészi, hitoktatói és azzal kapcsolatos minden szolgálatot, melyek mellett arra is jutott ideje, hogy társadalmi uton megbecsülést szerezzen magának, család-

jának és egyházának, tekintélyt az unitárius névnek, irodalmi és költői működésével pedig beírja nevét a magyar irodalomtörténet könyvébe.

Ahol délceg természetével, szép férfias alakjával megjelent s erőteljes, zengő hanggal szólni kezdett, azonnal magára vonta a figyelmet és emlékezetes pillanatokat raktározott el felekezeti különbség nélkül hallgatói lelkében.

Mint ember a testvéri szeretet és tiszta jellem, az őszinteség és egyenesség, az önzellenség és magas erkölcsi felfogás mintaképe. Lelkeszi működéséről méltóan beszélnék dicsekedve azok, akik között életét töltötte és szelleme kincseit pazarolta, különösen fővárosi hivei, kiknek 4 évtizedet meghaladó idő alatt profétához illő lelkipásztora, büszkesége volt.

Előkelő hazai és külföldi egyházi kapcsolatai vannak. Állandó összeköttetést tartott és tart fenn a külföldi unitáriusokkal és szoros barátság fűzi az unitárius és más szabadelvű vallásos gondolkozók egyesülete sok tagjához. A vallásos konferenciákon többször képviselte az egyházat s minden előadása, minden felszólalása szokatlan érzéseket váltott ki a hallgatóságból.

Meg vagyunk győződve, hogy JÓZAN MIKLÓS nagy áldozatot hoz az egyházért, amikor működésének fényes fővárosi helyét kincses Kolozsvárral, az általa nem keresett, de az eddiginél sokkal nagyobb felelősséggel járó unitárius püspöki székhellyel cseréli fel. Nem neki volt szüksége a diszes püspöki állásra, hanem az unitárius egyháznak volt szüksége reá. Éppen ezért az egyháznak minden elfogulatlanul gondolkozó tagja őszinte örömmel és mély hálával fogadja, hogy vállalta a megtisztelő bizalmat s a vele járó terhet. Mi úgy érezzük, hogy JÓZAN MIKLÓSBAN az unitárius egyház multjához és jövőjéhez méltó Főpásztort nyert s hitvestársában olyan Nagya szonyt, akit gyermek- és ifjúkora Kolozsvárhoz fűz, nemes szive, mivel lelké és felvilágosult hitje férje buzgó munkatársává tesz.

Az új Főpásztor magas kora dacára testben és lélekben töretlen erővel veszi kezébe a vezéri pálcát. Emelje magasra és kezelje úgy, hogy megbékélt lelkek, bizalommal telt szívek, egyetértésben és ösztartásban élő unitáriusok tekintsenek arra mindig. A szigorúságban szeretettel vezesse, a hibák láttára emelkedett gondolkodás legyen ismertető jegye. Bölcs vezetése, lelki fénye mellett az eszme menjen tovább és erősödjék. A sok és nehéz próbákat kiállott Unitárius Egyház megvívott harcai után egységes közvéleménytől támogatva lépjenek újból a fokozatos fejlődést jelentő alkotás útjára, lerázva magáról mindent, ami homályt vetett reá.

b) Dr. GELEY JÓZSEF, az új főgondnok Árkoson született, a szép és termékeny Háromszék vármegyének e tekintélyes, vallásosságáról és egyházszeretetéről ismeri nemes községében. Egyszerű földműves szülőknek a gyermeke, kiknek áldozata a fiuban jó földbe hullott és gazdag termést hozott.

Középiskolai tanulmányait, mint ösztöndíjas tanuló, a kolozsvári unitárius kollegiumban végezte jeles érettségivel.

Az egyetemen tanári pályára lépett és a természettudományok szakot választotta. Dr. Apáthy István egyetemi tanárnak, a világhírű tudósnek az oldalán működött s hosszabb időn át tanársegédje volt. Mesterének szaktudását, tudományszeretetét és minden szépért való páratlan lelkesedését oly mértékben sajátította el, hogy neve és tudományos működése már tanársegéd korában külföldön is ismertté vált. Külföldi tudományos intézetek által hirdetett szakpályázaton nem egyszer ő nyerte el a díjat. A kellőképpen nem tisztázott kérdést tudományosság tekintetében a célhoz közelebb vitte. Több dolgozatát a Magyar Tudományos Akadémia adta ki, melynek már 1921. óta tagja.

A mult világháború után az imperium változással a kolozsvári unitárius kollégium természettudomány tanára lett, honnan néhány év múlva a szegedi egyetem hívta meg az elhunyt Dr. Apáthy István helyére. Itt a közelebbi években az egyetem rektora volt.

A bécsi döntéssel visszakerült a kolozsvári egyetemre, tudományos munkásságának kiinduló helyére. Itt oltja az ifjúság lelkébe a tudományszeretetet és szaktudást azzal az odaadással és lelkesedéssel, amely rokonszenves egyéniségének mindig jellemző vonása volt.

Az unitárius egyháznak hitű és lelkes tagja maradt, akárhol kellett teljesítenie kötelességét. Természettudományos buvárkodása nem idegenítette el az egyháztól és hittől. Mikor sorsa Szeged városába vitte, ahol unitáriusok kevés számban és szorványosan élnek, megmaradt annak a hitbuzgó egyháztagnak, akit egyházának minden mozzanata lélek szerint érdekelt. Ezt az érdeklődést és hitbuzgóságot az unitárius egyház azzal viszonzta, hogy amint alkalom nyílt rá, a világiak által elnyerhető legmagasabb tiszteletbeli állásba, a főgondnoki székbe ültette.

Olyan embert tisztelt meg a Zsinati Főtanács kitüntető bizalmával, aki szerény volt mindig és meggyőződéses unitárius; aki hivatásos életével és tudományos munkásságával az unitárius névre is mindig dicsőséget hozott. Nem törtetett soha, hanem nagy tudása és lankadatlan szorgalma vitte biztosan előre pályáján.

Az egyszerű falusi szülőknek saját erejéből nagyranőtt tudós fiát szintén őszinte tisztelettel és a legjobb reménységgel köszöntjük a főgondnoki székben.

Legyen áldás a munkán, melyet az új püspök és új főgondnok az egyház javára, az unitáriusság előmenetelére hivatva van végezni.

Isten éltesse sokáig jó egészségben és fokozódó munkakedvben az új egyházi vezéreket!

KOVÁCS LAJOS

Támogassuk, olvassuk és terjesszük

az „Unitárius Jövendőt”.

Szervét Mihály élete és halála. (Folytatás)

Kálvin Lyonba egy kedves barátjának, aki római vallású volt, ezeket írta: „Nálunk Genfben egy eretneket se szenvednek meg, nálatok pedig Franciaországban Viennában ennél s ennél a háznál egy Szervét Mihály nevű, az egész világon a legveszedelmesebb eretnek tartózkodik már régóta. Ez egymásra adja ki a veszedelmes könyveket, amint itt látod (elküldötte könyveit és a vele ez idő alatt folytatott levelezéseit). A ti országotok — írta — csupa eretnek fészek”. Ez a lyoni buzgó római vallású ember ilyen dologban lelkiismerete ellen valónak tartotta a hallgatást s azonnal megírta ezt úgy a viennai főpüspöknek, mint az eretnek üldöző törvényszéknek Viennába. Ebben a városban Szervét (már most Nova Villanus) igen nevezetes és kedvelt orvos lévén, sőt még a főpüspökkel is barátságban élén, nem akarták elhirtelenkedni a dolgot, hanem alattomban nyomoztak. Kálvin azonban megküldött mindent, még pedig Szervétnek tulajdon kezeirását 21 darabban, az ő akkori titkos neve: Villa Novanus alatt. Ekkor már az eretnek nyomozószék is, bár nem szívesen, de a pápa szigorú rendelete következtében kénytelen volt a dologhoz nyulni, mert az eretnek nyomozásban egy hajszálnyit sem volt szabad engedni. Ennek alapján a viennai bírák kénytelenek voltak Szervétet igen kíméletes módon fogházba vinni. A halálos raboktól el szoktak szedni mindent. Szervétnek 50 aranyat érő aranylánc volt a nyakában, volt 6 drága gyűrűje s mindkét zsebe tele arannyal. Őt ezekkel vitték fogságba a könyvét nyomtató Alnoet Boldizsárral együtt. A szolgáját is egy tisztességes fogházi szobában vele hagyták. Megengedték, hogy minden becsületes ember szabadon bemehessen hozzá. Kitűnik ebből, hogy a bírák maguk nem jártak el szigorúan vele szemben és mindnyájan sajnálták őt.

Szervétet Viennában hétfőn vitték fogságba és kedden már a törvényszék elé állították. Csütörtökön másodszor. Mindent beismert és a saját keze irásának vallott. De nem is tagadhatta, olyan világos volt a dolog. Pénteken reggel 9 órakor a porkolábtól elkérte az árnyékszék kulcsát, kiment és szerencsésen eltűnt. Ha meggondoljuk, hogy hozzá minden becsületes ember bémehetett, sok jó barátja volt és elég pénze, akkor nem csodálkozhatunk azon, hogy tovább-

állott. A tömlőctartó és a nyomdász igen ügyesen igazolták magukat.

Amikor híre ment, hogy Szervét szerencsésen elillant, az egész várost tűvé tették; de seholsem találták és ezen nemcsak a főpüspök s a bírák, hanem csaknem az egész város is örvendett. Az ország királyi kormányzója azonban azt kívánta, hogy Szervétet távollétében is ítéljék el mint olyan főeretneket, aki könyveivel az ország legfőbb törvényeivel szembehelyezkedett és azok a legveszedelmesebb méreggel vannak tele, tehát a képét törvényesen és nyilvánosan égessék el. Erre a tanács csakhamar összegyűlt. Az akkori szokás szerint a törvényszék kikiáltójával, Gorges Ambrussal egymás után háromszor kikiáltatták, hogy három nap alatt jelenjék meg, mentse magát a törvényszék előtt. Miután Szervét nem jelentkezett, a hóhér rövid törvényes ceremónia után képét az uccákon meghordozta, valamint a nyomdából egy talyigán elvitetett 5 bál könyvét, azután kivitte a büntetés helyére, képét feltette egy arra a célra készített akasztófára és az alatta levő könyvekkel együtt nagy ceremóniával megégezte.

Szembetűnő volt az a vagyon, melyet Szervét tudományával és könyveivel szerzett, de amelyet ez ügyével mind elveszített. Azonkívül a bírák, amellettt hogy a maguk számára jól megvették a törvényes költséget, a királynak 1000 font sterlinget adtak a törvény értelmében. Mégis annyi maradt a vagyonból, hogy egy nemes ember azt a királytól a fia részére örökségül nagy bajjal nyerte meg. A nemes ember neve Mangeron.

A fogságból megszabadulva, Szervétnek az volt a szándéka, hogy Olaszországba menjen és ott Neapolisban a maga orvosi gyakorlatából csendesesen éljen, amint halála előtt maga mondotta Genfben.

Szervét attól tartott, hogy levelet küldenek utána, tehát Svájcra keresztül Genf felé vette útját, de előbb Franciaországban is sokat bujkált. Végre július 13-án gyalog Genfbe érkezett és beszállt a Rózsa nevű fogadóba. Előtte való éjszaka le Luizat nevű faluban halt meg, ahova lóháton érkezett. E vendégfogadóban titkon egy hónapig időzött, senki előtt nem mutatkozva. A fogadósné utján arra törekedett, hogy tovább-

mehessen. De nem kapott alkalmatosságot. Amikor pedig a fogadósné már kapott egy hajót és éppen indulni akart, — a tanács letartóztatta és fogságba vitte. Kálvin János tudta meg csak, hogy Genfben van, aki a törvényszék előtt mint igen veszedelmes pestist, országhazarót és a nemzetek gyilkosát vádolta be.

Az akkori törvényszék szerint az, aki halálra keresett valakit, az illetőnek törvényes vádlója kellett hogy legyen, és a vádlónak a vádlottal együtt fogságban kellett ülni a törvényes eljárás befejezéséig. Ezt Kálvin maga nem cselekedhette meg, mint abban az időben igen nagy tekintélyű férfi, hanem egy Fontájna nevű ifju embert tett maga helyett vádlóvá, aki szakácsa volt neki, és ennek a neve alatt maga Kálvin folytatta a pert. Az elfogatás vasárnapra esett s másnap már a törvényszék eleibe kellett állani mind Szervétnek, mind Fontájna-nak. Jóllehet Kálvin Fontájna részére írásba foglalta a vádat, Fontájna mint tudatlan ember egy Szervéttel szemben (aki akkor tán egész Európában tudós és nagy bátorságu ember volt) nem tudta felvenni a versenyt s a Szervét szavaira felelni nem tudott.

Aki halálra vádolt valakit, annak azért kellett a vádlottal együtt fogságban ülni, hogyha a vádlottat igaznak találják, a vádló éppen azt a büntetést szenvedje, amit a vádlottal akart ártatlanul szenvedtetni. Kálvin látta, hogy Fontájna a célnak nem felel meg, nagy tünődésben volt. Ő maga mint nagytekintetű férfi, akinek abban az időben még a Status nagy emberei is engedelmisséget mutattak, szégyelte volna Szervéttel fogságban ülni, Fontájnával pedig nem boldogult. Mert noha Szervét beismerte, hogy a Szentháromságról való balvélekedésekről irt könyv, a jegyzésekkel kiadott biblia, a Krisztus birodalmának helyreállításáról szóló könyv stb. mind az övé, de Fontájna ezekre vonatkozólag a feltett kérdésekre olyan feleleteket adott, hogy a tanács nem talált elég okot az elítélésre. Ekkor Fontájna-t is Szervét mellé láncolták, aki eddig szabadon volt a fogházban. Kálvin pedig arra az álláspontra helyezkedett, hogy a papi tanács nélkül nincs is hatalma a külső tisztésnek végső ítéletet mondani a dologban. Ilyen fontos vallásbeli kérdéseket csak a papi szék ítélt meg. Ezért a második törvényes gyűlésre maga jelent meg egész papi tanácsával.

Hosszas volna leírni, hogy itt Kálvin és papjai milyen tüzesen veszekedtek Szervéttel. A dolog azonban most se dőlt el s így a megláncolt Fontájna-nak ismét vissza kellett menni a fogságba. Hogy azonban az ügy szerencsésebb véget érjen, Kálvin reábeszélte testvérét, Antalt, hogy Fontájna helyett zálogul menjen be a fogházba, minthogy féltették a dolgot és ez is folyton szepegett. Fontájna-nak azért, mint vádlónak, mindig elé kellett állani, de ekkor már Kálvin maga vitte a pert személyesen.

A Szervét ügyének nagy híre futamodott Genfben, sok pártfogója támadt, különösen Kálvin

kénytelen volt papjaival együtt a templomban a gyülekezet előtt állandóan a Szervét cáfolásával foglalkozni, őt és tudományát a legveszedelmesebb bajnak tüntetve fel. Szervétet azonban oly szigorú fogságban tartották, mint a legnagyobb bűnöst. Sok ideig tartott a törvényes eljárás, mialatt Szervét a királyi főkörmányzóknak is levelet irt sorsáról és a vele való bánásmódról. A főkörmányzó elővettette az ügyet és jelenlétében tárgyalta, meghallgatva a 38 vádat. Közben Kálvin elhozatta Franciaországból, Viennából a halálos ítéletet is. A vége mégis az lett, hogy Svájc papjai a Synodus ülésén Szervét megölését határozták el. A genfi tanácsnak ebben az értelemben kellett ítéletet hozni, amire néhány tanácsbeli, mint Amadeus, Perin stb. a Szervét barátai a tanácsházból eltávoztak. Az ítéletben azt is kimondták, hogy másnap mindjárt megkötözve vigyék ki a Kappel nevű helyre, ahol a gonosztevőket szokták kivégezni és minden írásaival, könyveivel égessék meg. Irott könyve az volt, melyet Kálvinnak küldött volt Viennából, hogy mondjon véleményt róla, de amelyet Kálvin nem adott vissza. Nyomatott könyve pedig a Krisztus országa helyreállításáról szóló (Restauratio Christianismi).

(Folytatjuk).

Közli KOVÁCS LAJOS.

Élőfák a mesgyén.

„Hajdan élőfákat ültettek a nemesi birtokok ősi mesgyéjére. Nőtt a megyék szilfája és erősödött évről-évre, nemzedékről-nemzedékre. Gyökereivel az anyaföldbe, lombjaival a levegőbe terjeszkedett. A birtokos változott, elhalt, újratámadt; egyik nemzedék a másik kezébe adta át a földet; viharok jöttek, áradás, ellenség pusztított — a mesgyét bizton őrizte a százados szil. Perpatvar, tűzvész, könnyelműség, asszonykéz megbolygatta az ősi levéltárt; királyi adományok, osztálylevelek, határjáró igazságok eltűntek, elenyésztek, de a százados szil dacolt minden viharral s büszkén és rendületlenül őrizte az ősi mesgyét“.

Eötvös K.

ALAPITVA 1823.

Scherg Vilmos és Társai

R. T.

POSZTÓ ÉS DIVATÁRU GYÁRA

a legfinomabb és leg-tartósabb uri- és női divatszöveteket gyártja.

LERAKATOK:

Brassó, Temesvár, Kolozsvár

S Z E M L E.

Püspök és főgondnok választó zsinat.

Az U. J. előbbi számaiban többször emlékeztünk meg arról, hogy az unitárius egyház püspökválasztás előtt áll. Egyik főgondnoki állás betöltése is napi rendre került. Az április hó 27-ikére kitűzött Zsinati Főtanács gyűlésének a megtartását a viszonyok miatt későbbre halasztották. A gyűlést június hó 29-én Marosvásárhelyen nagy érdeklődés mellett és nem kis harcok izgalmi között megtartották, amidőn *Józan Miklós* püspöki vikáriust püspökké és *Dr. Geley József* egyetemi magántanárt főgondnokká választották, kikről vezető helyen bővebben szólunk.

Más egyházi állások betöltése is szerepelt a tárgysorozaton, melyekről egyelőre csak annyit tudunk, hogy a kolozsvári kollégium igazgatójává továbbra is *Gálffy Zsigmond* eddigi igazgatót választották meg, aki nehéz időkben sokszorosan rászolgált a megújult bizalomra. *Csifó Nagy László* egyházi titkár és *Lőrinczy László* kadácsi lelkész székelykereszturi főgimnáziumi vallás-tanár lett.

Lelkészavató ünnepély Tordán.

Egyházi szervezetünk az új alakulásban még nincs annyira kiépítve, hogy az egyházi főhatóság a legfontosabb jogokat, pl. a lelkészavatást, lelkészképesítő vizsga tartását stb. eddig megfelelő módon és keretek között gyakorolhatta volna. Most azonban kényszerítő körülmények nyomására, az E. K. Tanács felhatalmazása alapján, július hó 20-ikára az egyházi vezetőség Halmágyi Pál és ifj. Sebe Ferenc okl. lelkészjelöltek ünnepélyes lelkésszé avatását napirendre tűzte a tordai templomban s e sorok megjelenéséig a felavatás már meg is történt. Amennyiben Fodor Árpád V. éves lelkésznevelő közben a lelkészképesítő vizsgát letette, őt is felavatták. — Helyeselnünk kell az egyházi vezetőség eljárását, mert kész emberekre bármely pillanatban szükség lehet. Az új alakulásban ez az első lelkészavatási ünnepély, amelynek a közönségesnél nagyobb jelentősége van. Meg vagyunk győződve, hogy a kevés szám nem szállítja le az ünnepély jelentőségét és nem csökkenti az érdeklődést. A tordai templom és a tekintélyes ősi gyülekezet, valamint a közelben lakó unitáriusok és mások érdeklődése bizonyára mélyen átérzett ünnepi színt kölcsönöz az alkalomnak. Ifjú barátaink lelkésszé avatásához meleg üdvözlőnköt küldjük s jövő munkásságukkal szemben legjobb kívánatainkat fejezzük ki. Megnyugvással tölt el, hogy egyházunk számára három reményteljes ifju áll rendelkezésre. Akárhonnan vannak és lesznek, legyenek bizalommal a jövővel szemben s töltsék be nagy hivatásérzettel, önfeláldozó szellemben a rájuk váró kötelességet.

Kitüntetés.

Örömmel értesülünk róla, hogy *Dr. Gál Kelemen* tb. igazgatót és kollegiumi felügyelő gondnokot a tanügyi főtanácsosi címmel tüntették ki. A tanügy munkásai közül érdemesebb embert alig ért a szép kitüntetés, *Dr. Gál Kelemen* mintegy 40 esztendőn át volt főgimn. tanár és 25 esztendőn át kollegiumi igazgató. Működése a múlt világháború idejére esett, amely az iskolai internátusok és konviktusok fenntartásának, nem különben a rendes tanításnak óriási nehézségeket okozott, melyekkel *Dr. Gál Kelemen* erős lélekkel, nagy kitartással és eredményesen nézett szembe. Ifjú korában filozófiai és pedagógiai tanulmányokkal foglalkozott. Egy évtizeden át a magas színvonalon álló Keresztény Magvető c. folyóirat egyik szerkesztője volt. Fiatal korától kezdve résztvett az egyházi életben. Tagja volt több törvényelőkészítő bizottságnak. Így a ma is életben levő Szervezeti Törvény egyik legalaposabb munkását találta meg benne. Nyugalomba vonulása után kiváló érdemeket szerzett nagy egyháztörténelmi műveivel, így a kolozsvári Unitárius Kollégium Története két nagy kötetben, *Ferencz József püspök élete és kora*, *Jakab Elek élete és jellem stb.*, melyek a jövő egyháztörténelírásnak megbecsülhetetlen forrásművei. Kitüntetése alkalmából szívből üdvözlőljük, életére és további áldásos munkásságára Istentől erőt és segédelmet kérünk.

Egyházi ügyekről tájékoztatás.

Lépten-nyomon halljuk vagy olvassuk a panaszt, hogy a nagy közönséget is érdeklő egyházi ügyekről ugyyszólva semmi tájékoztatás se történik s még az U. J. is alig hoz valami egyházi hirt. Pedig azelőtt legalább az egyházi lapokból sok mindenről tájékozódhattak az olvasók. Mindenekelőtt meg kell nyugtatnunk az érdeklődőket, hogy az U. J. mindig készen áll a kívánt tájékoztatásra s amihez hozzájut, azt szívesen használja fel az érdeklődés kielégítésére. Sajnos, az egyházi vezetőségnek eddig nem volt mondanivalója a nagyközönség részére. Mi is úgy látjuk, hogy az ideiglenes egyházi vezetőség intézi a keze alá kerülő hivatalos ügyeket, de továbbmenő lépésekről, egyetemes egyházi irányításról, az egyházi élet jövőjéről, a gazdasági helyzetről s egyéb kérdésekről magunk se tudunk semmit, pedig az E. K. Tanácsnak tagjai vagyunk. Nem adhatunk bővebb felvilágosítást arra vonatkozólag se, hogy az ideiglenes egyházi vezetőség eddigi szervező munkája miben áll. Magunk részéről csak annyit tudunk, hogy az E. K. Tanács már kezdetben az ideiglenes elnökség mellé egy előadót és egy pénztárost alkalmazott s gépirói állás betöltésére felhatalmazást kapott. Csak jelekből következtetünk mi is arra, hogy a központi irodán valószínűleg más alkalmazottak is működnek. De hogy a központi napi munkán tul történik-e valami, pl. személyi tekintetben, ki hova nyert elhelye-

zést, van-e valahol üres állás, milyenek az egyház-községi és egyházköri állapotok stb. stb. — arról nem tudunk semmit.

Azt azonban a magunk részéről is szükségesnek tartjuk, hogy legalább az E. K. Tanács tagjai, az esperesek és f. ü. gondnokok az elintéztet fontosabb ügyekről valami módon tájékoztatás nyerjenek, hogy maguk is a közölhető további tájékoztatást, felvilágosítást adhassanak.

Az előfizetési díjak könnyebb kezelése.

A lelkészek közül többen kerestek meg arra vonatkozólag, hogy az előfizetési díjat miért nem vonatjuk le a kongruából. Ez által megkímélnők az illetőket a nehéz postázási munkától, amely több helyen tapasztalható. Igazuk van azoknak, akik arra hivatkoznak, hogy az előzőkeny Hadházy Sándor egyházi pénztáros mindig a legnagyobb szíveséggel teljesítette a levonást és elszámolást ellenszolgáltatás nélkül. Meg vagyunk győződve, hogy a jelenlegi egyházi központ pénztárosa is hasonló szíveségre kapható, ha megkeressük. Némi tiszteletdíjat is szívesen helyezünk kilátásba. Eddig azonban nem kerestük meg, mert a lelkészek közül is többen magán uton az előfizetést elintézték. De nem tettünk lépést ez irányban azért sem, mert ismerjük az ideiglenes egyházi vezetőség nem éppen rokonszenves magatartását az U. J.-vel, a Romániában levő egyetlen unitárius lappal szemben és semmi jót nem remélhattunk. Megtörtént, hogy egyik lelkésztársunk még az év elején önként írásbeli meghatalmazást küldött hozzánk, mely szerint az előfizetési díjnak kongruájából való levonásába beleegyeznek. A meghatalmazást felterjesztetük az egyházi főhatósághoz, de hogy mi történt vele, nem tudjuk. Pénzt azonban nem kaptunk.

Ilyen körülmények között egyelőre egyebet nem tehetünk, minthogy megköszönjük a több oldalról megnyilvánult érdeklődést és megígérjük, hogy amint az idő megérik rá, igyekezni fogunk eleget tenni az ohajtásnak. Addig is keresni fogjuk a módot romániai olvasóink előfizetési díjainak a könnyebb kezelésére. Szeretnők azonban hinni, hogy az előfizetési díj rendezésére sehol sem áll fenn legyőzhetetlen akadály. Amint egyik olvasónk írja, aki a lap ügyét dicséretes módon szívén hordozza, az előfizetésnek idejében való rendezése erkölcsi és becsületbeli kötelesség. Meg vagyunk győződve, hogy etekintetben nincs és nem lesz hiba. Amidőn mégis megújítjuk kérésünket az előfizetési díjak rendezésére, csupán figyelmeztetést akarunk olvasóinkhoz juttatni. Most már f. év végéig esedékes az előfizetés. Szíveskedjék mindenki az előfizetési tájékoztató értelmében eljárni.

Az olcsó példányok elszámolása.

Az olcsó példányokat lelkésztársaink nagyobb-részt elszámolták, de még többen vannak, akiktől

az elszámolást várjuk. Tudjuk, hogy külön munkát jelent ez, de szeretettel kérjük, hogy az ügy érdekében e munkát vállalni szíveskedjenek.

Uj előfizetők.

Kértük olvasóinkat s e kérésünket megismételjük, hogy lapunk számára uj előfizetőket szerezni szíveskedjenek. Köszönetünket fejezzük ki mindazokkal szemben, akik kérésünket meghallgatták és azt teljesítették. A lapot az illetők címére beindítottuk. Kérjük a további szíves támogatást. Első sorban a Romániában élő unitáriusokhoz szeretnénk minél nagyobb számban eljutni. A magyar területen lakó olvasókat és előfizetőket sem nélkülözhetjük. Ők is megértik, hogy támogatásukra szükségünk van, s bizonyára nem késnek erkölcsi és anyagi támogatásukkal. Mi igyekezni fogunk az érdeklődést az egyház és hit iránt ébrentartani, az igényeket legjobb erőnk szerint kielégíteni, az egyházi helyzetről tájékoztatást adni, az egyházszeretetet és hitbuzgóságot ápolni s általában az egyházi érdeket szolgálni. Meg vagyunk győződve, hogy minden egyházát őszintén szerető és tárgyilagosan gondolkozó ember velünk van.

Megjegyzés a címzésekhez.

Egészen természetes dolog, hogy előfizetőinknek hivatali és társadalmi álsukat megillető címére tölnők telhetőleg figyelemmel vagyunk s igyekezünk megadni mindenkinek a kiérdemelt tiszteletet. Azonban különösen magyar területen történnek előléptetések, kitüntetések stb., melyekkel magasabb cím és jelleg jár, amelyekről mi tudomást nehezen és sokszor későre szerezhettünk. Ezért elnézést kérünk, ha minden esetben talán nem a társadalmi rangot megillető jelleget használjuk a címzéseknel. A helyesbítést mindig szívesen és köszönettel fogadjuk.

Halálozás.

Özv. sepsiszentiványi *Szent-Iványi Miklósné*, született hatolykai Potsa Gizella életének 83-ik, özvegyiségének 27-ik évében hosszas szenvedés után f. évi június hó 27-ikén Brassóban elhunyt, egyik leányának Dániel Viktorné, sz. Szent-Iványi Zsuzsanna ref. igazgatónő házában, ahol özvegyi napjait a gyermeki szeretet melegségének az érzetében töltötte. Egy fáradhatatlan, jóságos lélek tért vissza Teremtőjéhez, mélységes gyászba döntve övéit, kiknek élete utolsó percéig szíve teljes melegével szeretett — mondja a szomorú jelentő, aminek különben mindazok tanúi voltak, akik ismerték.

Ő maga nem tartozott az unitárius egyházhoz, róm. kath. vallású volt, de a család férfi ágon a legrégibb unitárius családok egyike. Férje Háromszék vármegye alispánja, később országgyűlési képviselő, a háromszéki egyházkör f. ü. gondnoka s a kör

Dávid Ferenc Egylet elnöke volt, aki nemcsak maga lelkesedett, hanem másokat is lelkesíteni tudott az unitárius egyházért és hitért.

Dr. Szent-Iványi Gábor laborfalvi földbirtokos és a háromszéki unitárius egyházkör felügyelő gondnoka, a kiváló közéleti és egyházi vezető ember édesanyját gyászolja az elhunyt Nagyasszonyban. Fia Szent-Iványi Tamás gazd. akadémiai hallgató pedig a szerető nagyanyát, akik — valamint gyermekei és unokái közül többen nem vehettek részt a temetésen. Brassó társadalmának tekintélyes része kísérté a sirholtig, honnan a szentivánlaborfalvi családi sirba fogják szállítani. Őszinte részvételt vagyunk és a megszorodottak számára Istentől vigasztalást kérünk.

Szerkesztőség kérése.

Tekintettel arra, hogy az *Unitárius Jövendő* Romániában az egyetlen unitárius lap, tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy azt unitárius egyházunk tagjaival és az unitárius szellem iránt érdeklődőkkel minél szélesebb körben megismertetni s őket az előfizetők sorába léptetni sziveskedjenek.

Lelkész- és tanítótársainkat külön is kérjük, hogy azoknak figyelmét az *Unitárius Jövendőre* felhívni sziveskedjenek, akik korábban az *Unitárius Közlönyt* járaták s egyházi vonatkozású dolgokat szívesen olvasnak.

Előfizetési tájékoztató.

Az *Unitárius Jövendő* előfizetési ára egy évre 100 lej; kezdettől számítva 1941. év végéig 230 lej. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetési díjat az esetleges hátrálékkal együtt, az alább megnevezettekhez mielőbb megküldeni sziveskedjenek:

- Romániában a szerkesztőség címére;
- Az erdélyi területen Hadházy Sándor egyházi pénztáros kezéhez, Kolozsvár, Kossuth Lajos u. 12. szám.
- A Nagyváradon túl levő területen az „Unitárius Iratmisszó” vezetője Ujváry László urhoz Budapest, V. Koháry u. 4. sz.
- Kolozsvárt az előfizetési díjakat Szabó László tanárjelölt szedi be.

Bizalommal kérjük olvasóinkat, hogy kérésünket figyelembe venni s azt mielőbb teljesíteni sziveskedjenek.

A lakás- és címváltozás sürgős bejelentését kérjük.

Támogassuk

és terjesszük
az „Unitárius Jövendőt”

Az okos séta.

„Az orvosok az állítják, hogy a séta arravaló, hogy az ember lábizmai, ágyék- és hasizmai s bizonyos mértékig derékizmai is mozogjanak, munkát végezzenek, terhet emeljenek s így a vér megfelelő részét a test alsó részeire térítsék s ekként az agyat a vér odaomlásától mentesítsék, az emésztő szervek működését pedig élénkebbé tegyék. Az agyban ne legyen vértolulás, az altestben ne legyen vérpangás, a vér egyenletesen mozogjon a test egészében: ime, erre való nagyrészen a rendszeres sétálás.

Igazak lehet. Ám ez az eredmény csak akkor áll elő, ha a séta egyuttal valódi szórakozás. Kossuth Lajos sétája is arra volt jó, hogy szórakozzék, felejtkezzék. Gondjait elűzze, agyáról a nehéz gondolatok varjuseregét elhessegesse.

Hatalmas idegzet és nagy bölcsesség az, hogy erre tudta és erre akarta használni. Ezért volt sétája okos. Felejtkezett általa.

Aki a sétára is magával viszi gondjai, rejtélyeket old, hitelözöivel veszekszik, követeléseit vagy pénzeit számolgatja, hűtlen asszonyán busul, hazájáért eped, zsarnokát átkozza, multján sirdogál, jövendőjén kélekedik és számítgat, verset farag, tőzsdekötéseken tőpreng, árfolyamokat vet egybe, csatatervet csinál, összeesküvést sző vagy szónoki képeken és hasonlatokon emészti magát: az hiába megy sétálni. Fáradni ugyan elfárad, de üdülni nem üdülni. Sőt bágyadtabbá lesz, mint a rossz álom után. Mert az altest is több vért emészt a mozgás és munka által s az agy is több vért pusztít el a tünődés, tőprengés, aggodalom, gond és gondolkodás által. Annyi vére pedig nincs a testnek, hogy vele a test egy időben többféle fokozott munkálkodást végezhesen.

Aki a sétán se tud agyának és szívének nagy terheitől szabadulni: az ne menjen sétálni. Keressen társaságot.”

Eötvös K.

Biztosítatok életeteket
és vagyontokat a

Francis Romana

Ált. Bizt. R. T.-nál

Ügynökségek az ország
minden fontosabb városában.

Felvilágosítások a biztosítás minden ágában:
Brassó, Tehénpiac 1.

Szószék, szónoklat.

„Sajátságos hatalom a szónoklat. Oly alkotmány ez, melyhez a tudomány, a szinpad, a költészet, az egyéniség és a véletlen adja az anyagot s amelyben mindez csodálatos vegyülekben van együtt és versenyez az egymás felett való uralásért. Ez a verseny, ez a soha el nem dönthető verseny az, mely a szószéknek a titkát képezi s hatalmát alkotja.

A tudomány tulsulya értekezéssé, a szinpad tulsulya színjátékká, a költészet tulsulya képzelődéssé, az egyéniség tulsulya társalgássá, s a véletlen tulsulya adomázássá teszi a szónoklatot. Pedig a szónoklat egyik se és valamennyi. Kevesebb, mint akármelyik s több, mint mindegyik összevéve.

Gondolat, mely lángol; szenvedély, mely gondolkodik; egyéniség, mely eszmévé magasul; költészet az önérdék szolgálatában s önérdék, mely a világot öleli magához. Visszanéz a múltba, előretekint a jövőbe s szeme mégis mindig a jelenen függ. Ismeri a történetet, a tudomány érveit, az erények és bűnök vonzó erejét, a természet szépségeit s a vallásnak titkait és nagyon ismeri az emberek gyöngeségét. Ismeri és felhasználja mindezeket s ha szükség, el is használja. Eszközeiben nem válogat, vagyis mindig azokat választja, melyek a célra biztosan vezetnek. Ha a magasság nem elég, a poklot hívja segítségül. Az égben, a földön és a föld alatt levő hatalmak közt a legnagyobb hatalom, — így mondta Stephenson György. De csak akkor, ha sikert arat. Ha sikert nem arat: elveszett, eltűnt, mintha soha nem is történt volna. Guny vagy közöny és feledés moha nyomban eltemeti.

A szószék gyakran azt a hatást gyakorolja a szólóra, amelyet a mámorító italok gyakorolnak. A szóuok agyában gondolat gondolatot kerget; eszmék gyulnak ki s tűnnek el nagy hirtelen: képeket rajzol, miként az álom; költészetet teremt, mint az ifjuság és szenvedélyeket kelt, mint a gyűlölet, szerelem, bosszu, csatariadás, örültség s vallási düh. Szerencsés ember, ki a szószéken komoly, nyugodt, a fontolgató értelemnek s teljes öntudatának ura. Még szerencsésebb, aki ezen felül ura önmagának, birtokosa az emberek és a világ titkainak s ki az önbizalom és önérdék rendíthetetlen alapjáról mosolyogva beszél a mindenséggel. Ez a vidám komolyság, melyet humornak nevez az irodalom“.

Eötvös K.

Vásároljon az

ELEKES

könyv és
papírüzletben.

Általános Hitelbank R. T. Braşov

fiókok:

TIMIŞOARA
ORADEA

Biztosítást a legelőnyösebben

az Első Romániai Temetést Biztosító

R. T.-nál (ezelőtt G. SZÁVA és A. SZÁVA)

köthet.

Brassó, Weiss Mihály-u. 35

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Braşov, Str. Dr. Babeş 1 sz.

hova a lappal kapcsolatban minden megkeresés, közlemény és pénzüsszeg küldendő.

Kérjük munkatársainkat, hogy a lapba szánt minden cikket vagy egyéb közleményt a hónap 5-éig sziveskedjenek a szerkesztőségbe juttatni.

Mélt.
vitéz Mr. László Gyula
Kövencsényi Románországi

Budapest
VIII. Művi utca 66/b.

Magyarország

